

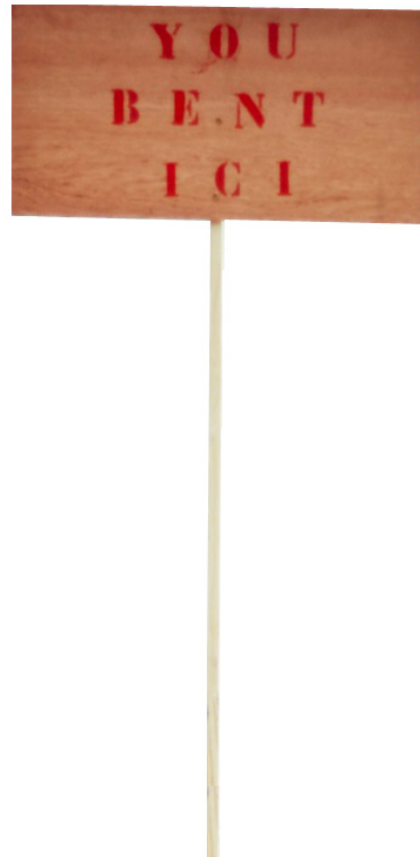
REFLECTIEDAG

DIVERSITEIT & IMMATERIEEL ERFGOED

PROGRAMMA EN INFO

DONDERDAG 17.03.2016, 11u30-17u00

LA TRICOTERIE, FABRIQUE DE LIENS (Théodore Verhaegenstraat 158, 1060 Brussel)

WAAROM EN HOE WILLEN WE (WEL OF NIET) WERKEN ROND DIVERSITEIT IN IMMATERIEEL ERFGOED? WAT ZIJN DE VISIES, DRIJFVEREN EN STRUIKELBLOKKEN?

Culturele diversiteit was begin deze eeuw één van de leidmotieven bij het realiseren van de UNESCO-Conventionie voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed (2003). In Vlaanderen en Nederland zijn tal van spelers in het veld met en rond immaterieel erfgoed aan de slag. Maar het beeld van immaterieel erfgoed dat gaandeweg groeit, biedt niet automatisch een spiegel van de levendige (super)diversiteit aan culturele tradities en praktijken in onze samenleving: van oud en jong, van hier en ginder, van de stad en de randstad, en alle hybride en meervoudige mengvormen die erbij zijn gaan horen.

Op deze reflectiedag buigt een reeks stemmen zich over de vraag hoe beleid, onderzoek en praktijk in Vlaanderen en Nederland omgaan met immaterieel cultureel erfgoed en/in de (super)diverse samenleving. Verwacht je aan een sprankelend bad vol visie en reflectie maar even-zo-veel verhalen uit veldwerk over wat diversiteit als uitgangspunt betekent in het denken en werken rond immaterieel erfgoed.

“

HERITAGE IS A MIRROR FOR SOCIETY.
IF YOU DON'T SEE YOURSELF REFLECTED IN THAT MIRROR,
YOU CANNOT FEEL THAT YOU BELONG.

NAAR STUART HALL

WAT STAAT ER OP HET SPEL? HOE PAKT HET BELEID DIT AAN, IN NEDERLAND EN VLAANDEREN? WAT IS DE KIJK VAN UNESCO OP DIVERSITEIT? HOE WORDT DAAR VANUIT ANDERE HOEKEN EN DISCIPLINES OP GEREFLLECTEERD, OF IN DE PRAKTIJK MEE OMGEGAAN?

Het programma wil praktijkdeskundigen, beleidsmakers en onderzoekers uit verschillende disciplines en invalshoeken een platform geven om bij deze vragen stil te staan, met elkaar in gesprek te gaan én met alle verzamelde geluiden en inzichten ook weer verder aan de slag te gaan.

*Aarzel dus niet om vragen, bedenkingen, ideeën en voorstellen in de groep te gooien.
We horen graag nog van u!*

PROGRAMMA

VOORMIDDAG

WELKOM EN INLEIDING
11u30-12u35

welkom door **Marc Vervenne**
welkom door **Sophie Elpers**

KEYNOTE

Dansen rond cultuur

Dirk Geldof over de rol van cultuur in de (super)diverse samenleving

Immaterieel erfgoed en diversiteit: what's at stake?

Jorijn Neyrinck over de internationale context, evoluties en UNESCO-beleid

BELEID VOEREN ROND IMMATERIEEL ERFGOED EN DIVERSITEIT
12u35-13u15

Riet de Leeuw over diversiteit in het Nederlandse cultuur- en immaterieel erfgoedbeleid

Hans van der Linden over diversiteit in het Vlaamse immaterieel erfgoedbeleid

Ellen Janssens over #IKSCHRIJFGESCHIEDENIS

MIDDAGPAUZE 13U15 - 14U00

NAMIDDAG

IMMATERIEEL ERFGOED, DIVERSITEIT & SUPERDIVERSITEIT
14u00-14u35

Albert van der Zeijden over hybride tradities en culturele ruimtes

Jasmijn Rana over straattaal, immaterieel erfgoed en superdiversiteit

DIVERSITEIT, DIALOOG & DEMOCRATIE
14u35-15u25

Alex van Stipriaan, Kris Rutten en Rik Pinxten maken een statement, gevolgd door een gesprek o.l.v. **Sophie Elpers**

KOFFIEPAUZE 15U25 - 15U35

GEDACHTENWISSELING UIT EEN DIVERSE PRAKTIJK
15u35-16u30

Ernst Maréchal over Manoeuvre, kunstenplek voor co-creatie, ambacht en diversiteit

Spraakmakende ervaringen van diverse erfgoedwerkingen uit Vlaanderen en Nederland – **Liesbet Depauw** (LECA), **Daniëlle Kuyten** (Imagine IC), **Lieve Willekens** (MAS) en **Sarah Kaerts** (Gezinsbond).
Gedachtenwisseling o.l.v. **Sophie Elpers**.

SLOTBESCHOUWING
Sophie Elpers
16u30-16u45

VRAGEN UIT HET PUBLIEK
16u45-17u00

SPREKERSINFO

Prof. dr. M. Vervenne is emeritus gewoon hoogleraar aan de KU Leuven op het gebied van de Oud-Hebreeuwse taal- en letterkunde. Hij was rector van de Universiteit (thans ere-rector), voorzitter van het FWO en van de VLIR, lid van diverse bestuurs- en adviesorganen. Hij is actief in de universitaire ontwikkelings-samenwerking als bestuurder van LUMOS UZ Leuven en voorzitter van de Stichting Hubi & Vinciane. Hij is voorzitter van de Vlaamse UNESCO Commissie in België. Hij is lid van de Raad van bestuur van het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie. Hij treedt op als voorzitter of panellid bij accreditatiepanels van universiteiten en hogescholen.

Sophie Elpers is als etnologisch onderzoeker verbonden aan het Meertens Instituut (KNAW) in Amsterdam waar ze zich momenteel bezighoudt met nationaliseringsprocessen in Nederland. Ze studeerde Etnologie en Kunstgeschiedenis aan de universiteiten van Bonn, Leiden en Amsterdam en is aan de Universiteit van Amsterdam gepromoveerd op een proefschrift over de wederopbouw van boerderijen tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Elpers is medeauteur van *Immaterieel erfgoed en volkscultuur. Almanak bij een actueel debat* (2011). Zij doceert het vak 'Immaterieel erfgoed' aan de Reinwardt Academie en is lid van de Toetsingscommissie van de Nationale Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland.

Dirk Geldof is doctor in de sociologie en docent aan de Faculteit Ontwerpwetenschappen Universiteit Antwerpen, lector aan de opleiding Sociaal Werk Karel de Grote-Hogeschool Antwerpen en lector/onderzoeker aan het Hoger Instituut Gezinswetenschappen Odisee, Brussel. Hij is auteur van *Superdiversiteit. Hoe migratie onze samenleving verandert* (Acco, 5de herziene druk 2015) en co-auteur van *Transmigratie. Hulp verlenen in een wereld van superdiversiteit* (Acco, 2015).

Jorijn Neyrinck (master Vergelijkende Cultuurwetenschappen) startte in 2003 tapis plein vzw mee op en coördineert er sindsdien de werking. Tapis plein is erkend als landelijk expertisecentrum voor erfgoedparticipatie en immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen, en geaccrediteerd als expert-organisatie bij UNESCO sinds 2010 in het kader van de Conventie voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed (2003). Neyrinck is lid van de Vlaamse UNESCO Commissie en actief geëngageerd in diverse fora waar de maatschappelijke rol van cultuur en cultuurparticipatie een aandachtspunt vormen.

Riet de Leeuw studeerde Kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen. De Leeuw was (tijdelijk) werkzaam bij Museum Boymans van Beuningen in Rotterdam, en als gastdocent verbonden aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. Vervolgens was ze werkzaam als medewerker educatie en participatie bij de Rijksdienst Beeldende Kunst in Den Haag. De Leeuw stelde daar tentoonstellingen samen en publiceerde over (de geschiedenis) van het inrichten van tentoonstellingen – *L'Exposition Imaginaire* en *De Kunst van het Tentoonstellen – en over musea en culturele diversiteit*. Heden is Riet de Leeuw werkzaam als senior beleidsadviseur bij de Directie Erfgoed en Kunsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, met als beleidsterreinen immaterieel erfgoed, cultuureducatie, cultuurparticipatie en museumbeleid.

Hans van der Linden studeerde moderne geschiedenis en Informatie- en Bibliotheekwetenschappen. Hij houdt zich binnen het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media naast de digitaliseringsthematiek bezig met de uitdagingen die het immaterieel cultureel erfgoed stelt. Zo werkte hij in 2008 na de ratificatie van de UNESCO-Conventie door België mee aan de opstart van de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed en het bijbehorende reglement. Van 2012 tot 2016 maakt van der Linden deel uit van de Belgische delegatie van het Intergouvernementele Comité van de UNESCO-Conventie voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed.

Albert van der Zeijden is historicus. Hij is werkzaam bij het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland in Culemborg. In zijn onderzoek reflecteert hij op theorie en praktijk van immaterieel erfgoed. Hij is internationaal actief in het ICH NGO Forum, een platform van ngo's dat adviesfuncties vervult voor het Intergouvernementeel Comité van de UNESCO-Conventie ter bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed. In 2015 was hij namens zijn ngo lid van de Evaluation Body, dat de voordrachten voor de internationale immaterieel erfgoedlijsten beoordeelt.

Jasmijn Rana is docent Culturele Antropologie aan de Universiteit Leiden en freelance projectmanager in de culturele sector. Daarnaast is zij promovenda aan de Freie Universität Berlin en schrijft zij haar proefschrift, getiteld *Young Muslim Women in Kickboxing: Learning and Belonging*.

Rik Pinxten studeerde Wijsbegeerte en Moraalwetenschap aan de Universiteit Gent. Pinxten is gewoon hoogleraar in de Antropologie en de Studie van Religies, aan de Universiteit Gent. Pinxten doet onderzoek naar denken en religie bij andere culturen (Navajo Indianen in de Verenigde Staten, migranten in Europa) en naar de filosofische gronden van sociaalwetenschappelijk onderzoek. Hij publiceerde een twintigtal boeken en tientallen artikels in verschillende talen, waaronder: *Anthropology of Space* (Philadelphia 1983), *Culture and Politics* (Oxford 2004), *The Creation of God* (Frankfurt 2010), *Culturen sterven langzaam* (Antwerpen 1993), *De Strepen van de Zebra* (Antwerpen 2007), *Het Plezier van het Zoeken* (Antwerpen 2011).

Kris Rutten studeerde Kunstwetenschappen en Vergelijkende Cultuurwetenschap, en behaalde een doctoraat in de Pedagogische Wetenschappen met een proefschrift over de retorische en narratieve wending in de humane en sociale wetenschappen. Op dit moment is hij verbonden als post-doctoraal onderzoeker aan de vakgroep Onderwijskunde van de Universiteit Gent. Hij was *visiting scholar* aan Stirling University (VK), The University of British Columbia (CAN) en de Universiteit van Luxemburg (LUX). Hij doceert de vakken Cultuurstudies en Cultuur & Educatie, en zijn onderzoeksinteresses gaan uit naar (nieuwe) retoriek, *cultural studies*, meervoudige geletterdheid en kunsteducatie.

Alex van Stipriaan is hoogleraar Caribische Geschiedenis op de Erasmus Universiteit Rotterdam. Ook werkte hij (daarnaast) tien jaar bij het Tropenmuseum in Amsterdam. Hij is een expert op het gebied van het Nederlands slavernijverleden en heeft een groot aantal (internationale) publicaties op zijn naam staan over Afro-Caribische geschiedenis en cultuur, met name die van Suriname. Maar hij houdt zich ook bezig met de erfenissen van slavernij zoals in het boek *Op zoek naar de stilte* (Leiden 2007), of de filmdocumentaire *Back to the Roots* (2008). Zijn laatste productie voor het Tropenmuseum was de spraakmakende tentoonstelling *Zwart & Wit, over samen?even in Nederland* (2013-2014).

Ernst Maréchal & Manoeuvre Kunstenplek

Ernst Maréchal is theatermaker/regisseur, muzikant en intercultureel activist. Hij realiseerde samen met de bewoners van het Klein Kasteeltje, Globe Aroma en Kaaitheater artistieke projecten rond diversiteit, globalisme en immaterieel erfgoed. Sinds 2011 is hij coördinator van Manoeuvre.

Manoeuvre (het voormalige Rocsa & Made by Oya) is een kunstenplek voor co-creatie, ambacht en diversiteit in de Gentse superdiverse Rabot wijk waar de projecten zowel vertrekken vanuit het parcours van de kunstenaar als vanuit de ambachtelijke, inhoudelijke en artistieke competenties van de deelnemers. Zij gaan in dialoog en stuwen het proces van co-creatie vooruit. Manoeuvre heeft een hybride praktijk (zowel in het atelier als in de publieke ruimte) waar beeldende kunst, vormgeving, architectuur en erfgoed met elkaar op dynamische wijze worden vervlochten.

Liesbet Depauw werkt sinds 2011 voor LECA | Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag. Het centrum specialiseert zich in het erfgoed van feesten en rituelen. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de mensen achter de tradities. LECA ondersteunt tal van erfgoedgemeenschappen bij het uitwerken van hun erfgoedzorg. Het centrum reikt traditiedragers hulpmiddelen aan om zelf met hun erfgoed aan de slag te gaan. Samen met hen experimenteert LECA om het erfgoed van feesten en rituelen op een participatieve manier door te geven en te onderzoeken.

Sarah Kaerts is Antropologe en sociaal-cultureel werker, met een hart voor diversiteit. Als stafmedewerker cultuur bij het Minderhedenforum, werkte zij rond etnisch-cultureel divers erfgoed. Nadien coördineerde ze voor de Stad Mechelen, naar aanleiding van de festiviteiten rond 50 jaar migratie, het themajaar en de campagne De mensen maken de stad. 50 jaar diversiteit in Mechelen. Momenteel coördineert ze voor de Gezinsbond en partners HALLO BABY. Geboorterituelen in beweging. Een participatief en intercultureel erfgoedproject. www.hallobaby.be

Danielle Kuijten heeft een Master in Museologie. Sinds 2012 werkt zij als freelancer voor Imagine IC. Momenteel is zij o.a. als projectleider verantwoordelijk voor een participatief verzamelproject; het buurtarchief Bijlmer Meer. Deze dient als verzamelplaats voor verhalen, emoties en archiefstukken van hen die in Zuidoost wonen, werken of er anderszinds een band mee hebben. Het archief is een dynamische plek waar verzamelen nooit af is, steeds in wording, in dialoog met de bezoekers op zoek naar aanvullingen. Zo krijgen oude verhalen nieuwe invalshoeken en vinden geheel nieuwe verhalen een plek in de collectie Zuidoost met doel uiteindelijk onderdeel te worden van de collectie Amsterdam. Naast haar werk bij Imagine IC zit Kuijten in het bestuur van COMCOL, ICOM's internationale comité voor collectioneren.

Lieve Willekens werkt als Coördinator Erfgoed en Diversiteit in het MAS | Museum aan de Stroom. Ze ontwikkelde het project *Spoorzoekers*, een verzameltraject gedragen door vrijwilligers om de MAS-collectie te diversifiëren en cureerde de twee MAS-tentoonstellingen die hieruit voortkwamen. Willekens studeerde Sociaal Cultureel Werk in Antwerpen, Culturele Antropologie aan de Universiteit van Amsterdam en Visuele Antropologie aan de Universiteit van Leiden.

De reflectiedag 'diversiteit & immaterieel erfgoed' wordt georganiseerd door tapis plein vzw (expertisecentrum immaterieel erfgoed & erfgoedparticipatie), Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland en KU Leuven (Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen - Educatie, Cultuur en Samenleving).

Met de steun van de Vlaamse UNESCO Commissie.

